

Ennyi a megváltás

„A legtöbb ember életében összesen egy negyed évszázadnyit alszik, és összesen hatévnyi időn keresztül álmodik”, írja egy ismeretterjesztő folyóirat, majd a cikk szerzője azt is fontosnak tartja hozzátenni, hogy mindenki álmodik természetesen, csak sokan nem emlékeznek utólag az álmaikra. Gyorsan megpróbálók utánaszámolni. Minden bizonnyal napi nyolc óra alvásidőre gondoltak a kutatók, vagyis hetvenöt éves átlagéletkort vettek figyelembe. Én még nem tartok ott, de lassan közelítek. Egyébként elég gyakran emlékszem az álmaimra. Szóval a Csiperózsika-mesében mégis lehet valami. Szétválogatták, aztán összerakták az időt. Most meg elképelem azt a hat esztendőt. Egy bő világháborúnyi valójában. Vagy amíg iskolába megy a most megszülető gyermek. Milyen szépet álmodtam, nyújtózkodik hat év múlva a zsarnok, aki bealudt a háborús készülődésbe. Mostantól fogva már nem álmodik semmit. Elfogyott az idő. Egyszer régen olvastam azt is valahol, vagy talán anyámtól hallottam, hogy ha ébredéskor az ablakra nézel, azonnal elfelejted, mit álmodtál. Tehát nem tanácsos összekeverni a benti és kinti világot. Amikor felébredünk, ne nézzünk ki rögtön az ablakon. Figyeljünk befelé. Kívéve, ha rémálmaink vannak. Azon gondolkozom, vajon hány évem telhetett el eddig versírással, és ezt

*az álmodás, esetleg az álomtalan
forgolódás vagy az ébrenlét idejéből
kell-e majd levonni. Vagy mennyi időt
töltöttem összesen szerelmeskedéssel?
Haraggal? Béküléssel? Tervezéssel?
Van olyan kabócafajta, amely tizenhét
évet alszik a földben, és utána egy egészen
rövid időre feljön énekelni a napvilágra.
Ennyi a megváltás. Néhány vers csupán.
Kabócák éneke az Olajfák hegyén.*

Bevásárlóközpont

*Isonzó bevásárlóközpont, olvasom
az autópálya mellett egy hatalmas
hirdetőtáblán nem sokkal azután,
hogy Milánóba menet Szlovéniából
átlépünk Olaszországba. Persze
nem magyarul, hanem olaszul: Centro
commerciale Isonzo. Jártunk még itt
évekkel ezelőtt, tudom, hogy erre van
a vadregényes Isonzó folyó. Így mondja
az útikönyv: vadregényes. Egyébként
Olaszországban lépten-nyomon
a szemünkbe ötlik valamilyen ismert
történelmi elnevezés, de most rögtön
tudom, hogy ez egy vers csattanója.
Vagyis a végére kellene hagynom:
Isonzó áruház. Plaza. Shopping center.
Csakhogy nem lehet a csattanóhoz
írni a verset. A versírás valójában
a csattanó keresése. Ahogy óvatosan
lépegetve, meg-megállva, majd hirtelen
nekiszaladva, de közben az út mindkét
szélét figyelve rálelünk a befejezésre,
amire mi sem számítottunk. Céltudatos
utazás a vers, de mindig csak a végén
derül ki a cél. Nem a meder tereli
a vizet, hanem a víz alakítja a medret.
Bár a víz is igazodik természetesen.
Akárcsak ez a metafora az Isonzóhoz.
Így születik a vers. Most viszont*

*a végéről kezdtem. Ezek szerint csak
visszafelé indulhatok, ha nem akarom
becsapni az olvasót. Vissza oda, ahol
talán apám apja is. Vagy anyám apja?
Lehet, hogy mindketten. De ha igen,
ők hazatértek. Ugyanis itthon haltak meg.
Ott maradt félmillió az egyik oldalról.
A másik oldalról szintén félmillió.
Száz esztendő története valójában ennyi.
Maga a csattanó. Ahogy egy vakító
robbanásból reklámfények lesznek.
Nem egyirányú az idő. A színes
reklámfények is rakétatűzzé változnak.
Nem itt, de mindegy. Az a lényeg,
hogy minden megfordítható. Keresed
újra és újra a csattanót, ám előbb-utóbb
rá kell jönnöd, hogy a végén van a kezdet.
Vagy a kezdetén a vég? Amikor fáradtan,
de harcra készen megérkeznek a katonák.
Egymillió halott. Ötszázezer veszített.
Ötszázezer győzött. Így is fel lehet fogni.
Most már be kell fejeznem a verset.
Mint mondtam, már az elején megvolt
a csattanó. Nem zászló. Nem himnusz.
Centro commerciale. Valamennyire
értem az olaszt. Hiszen tudok románul.*

Példabeszéd

*A halál látszólag nagyságrendi kérdés.
Békében is, nem csak háborúban.
Nem mindegy megölni egy elefántot
vagy esetleg lecsapni egy legyet.
Most persze nem arra gondolok,
hogy hány elefánt, hány légy
él a földön. És nem is arra, hogy
mennyi örömet szerez az egyik
a cirkuszban vagy az állatkertben,
és mennyi kárt okoz a másik
mindeniütt. Ezek közhelyek.
De nem egyformán pusztulnak el.
Úgy képzelem, ha leterítenek*

egy elefántot, a halálhörgése
mennydörgéshez hasonlít.
Reng a föld, miközben haldoklik.
A légy viszont? Csak elhallgat,
amikor lesújtasz rá. Nagyobb
halál. Kisebb halál. Egyedülálló
lehetőség mindannyiunknak.
Szónoki tehetségünk próbája.
Lehet úgy kérdezni, hogy hány legyet
ér egy elefánt. Vagy pedig úgy,
hogy hány elefántot ér egy légy.
Ám igazság szerint jobb, ha mégsem
kérdészünk semmit. A halál az halál.
Nem több, nem kevesebb.
Mielőtt megölnéd, ne nézz szembe
se az elefánttal, se a léggel!